

Демченко Ірина Олександрівна,
ад'юнкт кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУТНІСТЬ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

На теперішній час однією із актуальних проблем сьогодення являється COVID-19, який є інфекційним захворюванням, спричиненим останнім виявленим коронавірусом (SARS-CoV-2). Зазначена пандемія коронавірусної інфекції наразі швидкими темпами шириться світом і своїми наслідками ускладнює й без того непросту діяльність правоохоронних органів, насамперед, органів досудового розслідування. Насьогодні неможливо спрогнозувати коли закінчиться зазначена пандемія, так як, до теперішнього часу відсутня дієва вакцина та позитивні результати її застосування проти зазначеного вірусу.

Ефективність розслідування кримінальних правопорушень в умовах пандемії зумовлена рівнем криміналістичного забезпечення цього процесу. Серед основних завдань виділяється оптимізація діяльності органів досудового розслідування у протидії злочинності за рахунок упровадження досягнень науково-технічного прогресу. Як слушно зазначає В. Ю. Шепітько, у сучасному глобальному світі завдання криміналістики зумовлені необхідністю системного криміналістичного забезпечення відповідних органів правозастосування, які діють не лише в Україні, а й у різних країнах світу та спрямовані на оптимізацію процесів виявлення, розкриття, розслідування та попередження злочинів, а отже, і сприяють встановленню істини у справі [1, с. 150].

Термін «криміналістичне забезпечення» ввійшов до наукової лексики наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст. і був сформульований російським ученим В. Г. Коломацьким щодо діяльності органів внутрішніх справ із розслідування злочинів. Пізніше, після певних доопрацювань, криміналістичне забезпечення визначається автором як система впровадження у практичну діяльність посадових осіб, підрозділів, служб та органів внутрішніх справ з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю криміналістичних знань, що втілені в уміння працівників органів внутрішніх справ використовувати наукові, методичні та тактичні криміналістичні рекомендації, техніко-криміналістичні засоби та технології їх застосування, з метою попередження, розкриття та розслідування злочинів [2, с. 62].

З вищевказаного слідує, що сучасний стан боротьби зі злочинністю в умовах пандемії вимагає застосування нових засобів, методів і прийомів правоохоронної діяльності, сучасних технологій розслідування кримінальних правопорушень згідно з міжнародними стандартами та кращим досвідом провідних демократичних держав, які також ведуть посилену боротьбу зі злочинністю в умовах пандемії.

На думку Ю. В. Капустіної, криміналістичне забезпечення – це сукупність (система) засобів, розроблених наукою криміналістикою та апробованих судово-слідчою практикою, що використовуються на основі отриманих знань та вмінь відповідно до загальних засад і завдань кримінального провадження працівниками органів кримінальної юстиції з метою протидії злочинам [3, с. 301].

У зв'язку із карантинними заходами проблема криміналістичного забезпечення залишається актуальною дотепер та потребує подальшого дослідження, адже вдосконалення і технізація способів учинення злочинів, створення нових злочинних схем, вимагає впровадження у діяльність органів досудового розслідування нових розробок, які б відповідали сучасним потребам слідчої практики. Урядом України і місцевою владою було впроваджено заходи щодо переведення працівників на «дистанційну» або «віддалену» роботу, обмеження у роботі транспорту, розважальних закладів тощо. Певним чином такі заходи було запроваджено у правоохоронній сфері. На час карантину робота правоохоронних підрозділів не припинялася, але було введено особливий режим їх роботи, що мало зменшити ризик розповсюдження коронавірусної хвороби.

Як наголошує Ю. М. Чорноус дослідження поняття «криміналістичне забезпечення», незважаючи на різноманітність поглядів, дає підстави для висновку про певну єдність учених у розгляді зазначеного питання: криміналістичне забезпечення – це створення умов готовності й реалізації методів, засобів, прийомів криміналістичної техніки, криміналістичної тактики та криміналістичної методики, що ґрунтуються на загальнотеоретичних засадах криміналістики й спрямовані на виконання завдань розкриття, розслідування та попередження злочинів [4, с. 154].

Вивченням спеціальних літературних джерел криміналістичної спрямованості дає підстави зробити висновок, що попри досить активне дослідження цього питання воно відпрацьовано недостатньо, так як через особливий стан у зв'язку із появою пандемії з'явилися нові умови під час проведення досудового розслідування, також простежується певна неоднозначність у поглядах стосовно трактування терміну «криміналістичне забезпечення», що зумовлює потребу в продовженні дослідження розглянутої проблематики.

Бібліографічні посилання

1. Шепитько В. Криміналістика в системі юридических наук и ее роль в глобальном мире / В. Шепитько // Криміналістика та судова експертиза: наука, навчання, практика : зб. наук. пр. : у 2 т. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2014. – Т. 1. – С. 142–153.

2. Коломацкий В. Г. Криміналістическое обеспечение деятельности органов внутренних дел по расследованию преступлений / В. Г. Коломацкий // Криміналістика : в 3 т. Т. I : История общая и частные теории / под ред. Р. С. Белкина, В. Г. Коломацкого, И. М. Лузгина. – М. : Акад. МВД России, 1994. – 345 с.

3. Êàíõñ³íà Ì. Êðè³íàë³ñðè÷íà çàáâçíà÷áíý ãñõãíãíã ðíçñë³ãóãáíý: çí³ñò ãèçíà÷áíý / Ì. Êàíõñ³íà // Êðè³íàë³ñðèèà òà ñõãíãã ãññíãððèçà: íãóèà, íãã÷áíý, ðãèèèèè : çã. íãóè. ðð. : ó 2 ò. – Õ. : Æã. ãããíó³ý «Ãññ³ëü», 2014. – Õ. 1. – С. 298–308.

4. ×íðíõñ Р. Ì. Êðè³íàë³ñðè÷íà çàáâçíà÷áíý ýè íãóèíãã èàòããíð³ý òà ðãèèè÷íà çãããáíý êðè³íàë³ñðèèè / Р. Ì. ×íðíõñ // Ìðíãèèè ðããíçíããñòãã òà ðããññðððííí; ã³ýèüíñ³. – 2012. – ¹1. – Ñ. 149–155.

Анастасія ДУМА

курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ганна БІДНЯК

доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ БЕЗ ДОКУМЕНТІВ

В умовах сьогоднішніх реалій та нестабільній політико-економічній ситуації в Україні, актуальною постає проблема затримання особи без документів. Адже окрім діючого військового конфлікту, існують чіткі обмеження та правила, що встановлені для населення пов'язані з COVID-19 щодо носіння з документів, що встановлюють особу, як посвідчення, паспорт, водійські права.

Проблематиці затримання особи без документів було приділено чимало досліджень. Серед вагомих наукових праць слід зазначити дослідження: Б. Малишева, В. Бабурина, Н. Сотника, О. Татарова, І. Усенка та інших. Водночас, законодавчі зміни, вплив форс-мажорних обставин потребують певних уточнень та роз'яснень.

В науковій літературі під затриманням особи розуміють тимчасовий захід, що обирається уповноваженим органом в разі нагальної потреби в певною метою і котрий полягає у тому, щоб особа, котра затримується, позбавляється волі на певний термін. Аналізуючи норми Кримінального процесуального кодексу можна звернути увагу, що існує декілька різновидів затримання особи: ст. 187-191 КПК – затримання на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу; ст. 207 КПК вказує на законне затримання; ст. 208 КПК акцентує на затриманні уповноваженою службовою особою; у ст. 582 КПК